

STOWARZYSZENIE CZY FUNDACJA?

Co wybrać chcąc prowadzić organizację pozarządową?

Jeśli masz przyjaciół – załóż stowarzyszenie.

Jeśli masz pieniądze – załóż fundację 😊

CO TO JEST FUNDACJA?

Fundacja jest organizacją pozarządową powoływaną dla celów społecznie lub gospodarczo użytecznych, wyposażoną w majątek przeznaczony na realizację tych celów, ustanawianą przez fundatora w oświadczeniu woli złożonym przed notariuszem (lub w testamencie), uzyskująca osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego.

Istotą Fundacji jest istnienie majątku przeznaczonego przez fundatora na publicznie użyteczny cel. Opiekę nad majątkiem oraz odpowiedzialność za realizację celów przejmuje, po zarejestrowaniu fundacji jej zarząd.

CO TO JEST STOWARZYSZENIE?

Stowarzyszenie to grupa osób (przyjaciół, bliższych i dalszych znajomych, członków rodziny), które mają wspólne zainteresowania (np. interesują się międzywojennym przemysłem polskim) lub wspólny cel (np. chcą uchronić przed zniszczeniem przedwojenną fabrykę). Razem chcą rozwijać swoje zainteresowania lub osiągnąć wyznaczony sobie cel (np. wpisać zabudowania fabryki do rejestru zabytków).

Podstawowe cechy każdego stowarzyszenia to:

- ♦ dobrowolność – oznacza swobodę tworzenia stowarzyszeń, dobrowolność przystępowania i występowania członków – nikt nie może nas zmusić do bycia członkiem stowarzyszenia,
- ♦ samorządność – niezależność wobec podmiotów zewnętrznych i swoboda ustalania norm oraz reguł wewnętrznych,
- ♦ trwałość – oznacza, że istnieje ono niezależnie od konkretnego składu osobowego swoich członków (pod warunkiem, że będzie ich co najmniej 7 w stowarzyszeniu zarejestrowanym lub 3, jeśli jest to stowarzyszenie zwykłe),
- ♦ niezarobkowy cel – oznacza, że celem stowarzyszenia nie jest przysparzanie członkom korzyści majątkowych (nie można podzielić majątku stowarzyszenia pomiędzy członków), w przeciwieństwie do spółek.

Polskie prawo gwarantuje równe, „bez względu na przekonania, prawo czynnego uczestniczenia w życiu publicznym i wyrażania różnicowanych poglądów oraz realizacji indywidualnych zainteresowań” (preambuła ustawy Prawo o stowarzyszeniach). Prawo to może być ograniczone, jeśli w grę wchodzi m.in. ochrona praw i wolności innych osób (np. ktoś został zmuszony do wstąpienia do stowarzyszenia). Zakazane jest również tworzenie stowarzyszeń „przyjmujących zasadę bezwzględnego posłuszeństwa ich członków wobec władz stowarzyszenia” (art. 6 ust. 1).

Trzeba też pamiętać, że stowarzyszenie, podobnie jak fundacja, jest organizacją pozarządową – zgodnie z definicją zawartą w art.3 ust.2 Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie jest to każda instytucja (osoba prawna lub jednostka posiadająca zdolność prawną na podstawie odrębnych ustaw), która nie działa w celu osiągnięcia zysku i nie jest jednostką sektora finansów publicznych. Jako organizacja pozarządowa stowarzyszenie podlega regulacjom ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, co praktycznie oznacza, np. możliwość ubiegania się o status OPP (Organizacji Pożytku Publicznego), czy korzystania z dotacji administracji publicznej.

Co jest potrzebne, aby dojść do stowarzyszenia, od czego trzeba zacząć?

Motorem działania stowarzyszenia są ludzie (członkowie). Często jest to grupa przyjaciół, którzy postanowili „coś” razem zrobić (np. zorganizować konkurs recytatorski) bądź też osoby, którym „coś” przeszkadza i chcą to zmienić (np. wesprzeć osoby niepełnosprawne czy pomóc bezdomnym zwierzętom z okolic). Na początku można prowadzić działalność społeczną, jako grupa nieformalna. dla przykładu, kilku miłośników filmu animowanego, którzy organizują mały otwarty pokaz filmów animowanych. okazuje się on sukcesem i powstaje pomysł, aby rozwinąć tę działalność, zwłaszcza, że na pokazie pojawili się inni entuzjaści tej dziedziny. Od tego pozostaje tylko krok do sformalizowania tej działalności, ponieważ łatwiej jest prowadzić pewne działania (np. zbierać pieniądze na zorganizowanie kolejnego przeglądu filmów), jako stowarzyszenie zarejestrowane w KRS. Może też okazać się, że wystarczy nam np. zgłoszenie swojej działalności do starosty – powstanie wtedy stowarzyszenie zwykłe.

Czym jest stowarzyszenie zwykłe?

Stowarzyszenie zwykłe to uproszczona forma stowarzyszenia. Dzięki prostym zasadom tworzenia i rejestracji wydaje się kuszącą alternatywą dla tych, którzy obawiają się skomplikowanych wymogów, jakie stosuje się wobec stowarzyszeń rejestrowych. Działanie stowarzyszeń zwykłych reguluje ustawa z dnia 7 kwietnia 1989r. Prawo o stowarzyszeniach. Założenie stowarzyszenia zwykłego jest prostsze niż utworzenie stowarzyszenia zarejestrowanego w KRS. By je powołać wystarczy trzy osoby – pełnoletnie, posiadające obywatelstwo polskie i niepozbawione praw publicznych. Osoby prawne takie jak firmy, spółki czy inne organizacje pozarządowe nie mogą być założycielami stowarzyszenia zwykłego ani członkami takiej organizacji – stowarzyszenie zwykłe może zrzeszać jedynie osoby fizyczne.

Osoby zakładające stowarzyszenie zwykłe decydują o jego nazwie i celu działalności, określają siedzibę stowarzyszenia i teren jego działania. Wybierają także swojego przedstawiciela lub zarząd, który będzie uprawniony do reprezentowania założycieli wobec urzędu. Wszystkie te zasady określają w regulaminie działalności stowarzyszenia, który stanowi najważniejszy dokument stowarzyszenia zwykłego i pełni taką rolę, jak statut w stowarzyszeniu zarejestrowanym.

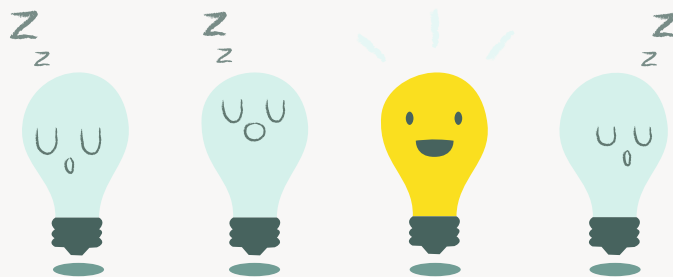
Nowelizacja ustawy Prawo o stowarzyszeniach obowiązująca od 20 maja 2016r. przyniosła zmiany związane z możliwościami działania stowarzyszeń zwykłych znacznie je poszerzając. Stowarzyszenia takie nadal nie mają osobowości prawnej (jest tak zwaną „uformną osobą prawną”), ale mogą zaciągać zobowiązania, nabywać prawa, pozywać i być pozywane (art. 40 ust. 1a). Mogą też korzystać z różnych źródeł finansowania (art. 42 ust. 2 i 3). Są to: składki członkowskie, darowizny, spadki, zapisy, dochody z majątku stowarzyszenia, ofiarność publiczna (zbiórki publiczne) oraz dotacje. Mogą również starać się o status organizacji pożytku publicznego.

Stowarzyszenie zwykłe nadal nie może:

- ♦ prowadzić odpłatnej działalności pożytku publicznego;
- ♦ prowadzić działalności gospodarczej;
- ♦ zrzeszać osób prawnych;
- ♦ tworzyć oddziałów;
- ♦ łączyć się w związki stowarzyszeń.

Stowarzyszenie zwykłe podlega ponadto określonym obowiązkom. Musi mieć numery NIP i REGON, taka jak każdy inny podmiot, oraz powinno prowadzić pełną księgowość, a co za tym idzie, składać roczne sprawozdanie do Urzędu Skarbowego (tj. sporządzać i wysyłać sprawozdania finansowe).

Co to jest stowarzyszenie zarejestrowane w KRS?

Stowarzyszenie zarejestrowane w rejestrze stowarzyszeń, innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej Krajowego Rejestru Sądowego (KRS) to jedna z najczęstszych form prowadzenia działalności społecznej w Polsce.

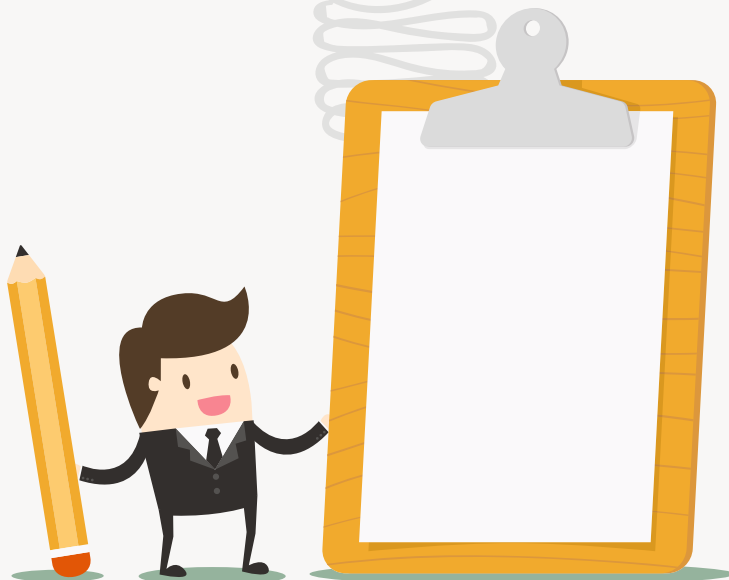
Stowarzyszenie rejestrowane w KRS musi mieć co najmniej 7 założycieli. Osoby planujące założenie stowarzyszenia przygotowują statut, organizują i przeprowadzają zebranie założycielskie, wybierają władze, a następnie przygotowują i składają komplet dokumentów (wniosek rejestracyjny) w Krajowym Rejestrze Sądowym

Stowarzyszenie rejestrowane w KRS ma dużo więcej różnych możliwości niż stowarzyszenie zwykłe. Może prowadzić bardzo szeroką działalność statutową (czyli działalność społeczną, która jest sformułowana w statucie jako cel działania organizacji), która może być prowadzona w formie nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego. Dodatkowo może uruchomić działalność gospodarczą, która służy pozyskiwaniu funduszy na cele statutowe.

Stowarzyszenie takie może prowadzić działalność akcyjną, opierając się na pracy społecznej członków i wolontariuszy, ale też może być stale działającą organizacją, mającą biuro i zespół pracowników.

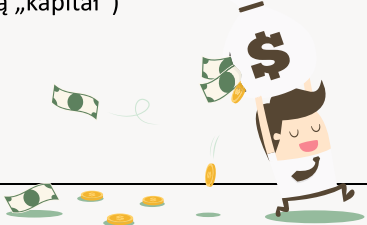
Poważnym atutem takiego stowarzyszenia jest szeroki wachlarz możliwości pozyskiwania funduszy na działalność. Oprócz wspomnianej działalności zarobkowej (odpłatnej działalności pożytku publicznego i działalności gospodarczej), może ono przyjmować darowizny, ubiegać się o dotacje od administracji publicznej, organizować zbiórki publiczne, pozyskiwać nawiązki, spadki czy 1%. Stowarzyszenie rejestrowe korzysta też ze zwolnienia z podatku dochodowego, jeśli jego cele mieszczą się w zwolnieniu opisanym w ustawie o podatku dochodowym osób prawnych.

Oczywiście stowarzyszenie rejestrowe podlega wielu różnym obowiązkom, w tym sprawozdawczym, tak jak każdy inne podmiot prawny.

CZYM RÓŻNI SIĘ STOWARZYSZENIE OD FUNDACJI? CZY KTÓRAŚ FORMA JEST LEPSZA?

Trudno powiedzieć, która forma działalności społecznej jest lepsza. Można wskazać jednak różnice i podobieństwa między nimi, które mogą ułatwić podjęcie decyzji, jaką formę działalności wybrać. Modelowo te dwie formy prawne różnią się w sposób zasadniczy, choć w praktyce ich działalność może być zbliżona.

STOWARZYSZENIE ZAREJESTROWANE W KRS	FUNDACJA
ZAŁOŻYCIELE I CZŁONKOWIE	
Co najmniej 7 założycieli (osoby fizyczne)	Co najmniej 1 fundator/założyciel (osoba fizyczna lub prawna)
♦ obywatele polscy (cudzoziemcy na wyjątkowych zasadach) ♦ osoby mające pełną zdolność do pełnienia czynności prawnych ♦ osoba prawna – jedynie jako członek wspierający, nie ma prawa głosu na posiedzeniach organów stowarzyszenia	♦ nie ma znaczenia obywatelstwo oraz miejsce zamieszkania ♦ nie występuje pojęcie „członkostwa”
CELE I FORMY DZIAŁAŃ	
Możliwy jest każdy cel zgodny z prawem i niezarobkowy.	Cel powinien być: ♦ zgodny z prawem; ♦ społecznie lub gospodarczo użyteczny; ♦ niezarobkowy.
Cele specyficzne dla stowarzyszenia: ♦ wspieranie własnych członków (np. Stowarzyszenie Miłośników Jazdy Konnej, którego głównym celem jest rozwój zainteresowań i wspieranie członków stowarzyszenia); ♦ cele mogą być nierealne, nierzeczywiste (np. Stowarzyszenie Poszukiwaczy Złotego Grała, którego celem jest poszukiwanie mitycznego kielicha)	Cel nie może być nierealny i nie może polegać na wspieraniu członków władz.
Możliwość prowadzenia nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego.	Możliwość prowadzenia nieodpłatnej i odpłatnej działalności pożytku publicznego.
Działania mogą być adresowane do: ♦ członków organizacji; ♦ osób spoza organizacji; ♦ członków organizacji i osób spoza organizacji.	Działania powinny być adresowane do osób spoza organizacji.
WŁADZE	
♦ walne zebranie członków; ♦ komisja rewizyjna; ♦ zarząd.	♦ zarząd; ♦ organ kontroli wewnętrznej (rada fundacji, rada nadzorcza, komisja rewizyjna) – nieobowiązkowo.
MAJĄTEK I ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	
Na etapie tworzenia nie jest potrzebny majątek (to ludzie stanowią „kapitał”) 	♦ Podstawą działania fundacji jest majątek, w który fundację wyposaża fundator – tzw. fundusz założycielski ustanowiony przez fundatora, mogą to być zarówno pieniądze, jak i ruchomości oraz nieruchomości; ♦ odrębny fundusz w wysokości min. 1000 zł na działalność gospodarczą.

Źródła finansowania: ♦ administracja centralna i samorządowa (np. dotacje); ♦ organizacje grantodawcze; ♦ osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne); ♦ własna działalność zarobkowa (odpłatna działalność pożytku publicznego, działalność gospodarcza); ♦ składki członkowskie.	Źródła finansowania: ♦ administracja centralna i samorządowa (np. dotacje); ♦ organizacje grantodawcze; ♦ osoby fizyczne i prawne (np. darowizny, zbiórki publiczne); ♦ własna działalność zarobkowa (odpłatna działalność pożytku publicznego, działalność gospodarcza);
księgowość	
♦ księgi rachunkowe; ♦ konieczność rachunkowego wyodrębnienia działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego oraz działalności gospodarczej.	♦ księgi rachunkowe; ♦ konieczność rachunkowego wyodrębnienia działalności nieodpłatnej i odpłatnej pożytku publicznego oraz działalności gospodarczej.
PODATKI, ULGI I ZWOLNIENIA	
♦ obowiązek płacenia podatku dochodowego osób prawnych; ♦ możliwość korzystania ze zwolnienia w przypadku realizacji celów, wymienionych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych.	♦ obowiązek płacenia podatku dochodowego osób prawnych; ♦ możliwość korzystania ze zwolnienia w przypadku realizacji celów, wymienionych w ustawie o podatku dochodowym od osób prawnych.
SPRAWOZDAWCZOŚĆ, KONTROLA	
Organem kontroli zewnętrznej i nadzoru jest starosta powiatu, na terenie którego mieści się siedziba stowarzyszenia.	Organem kontroli zewnętrznej i nadzoru są: ♦ minister właściwy do spraw fundacji (wskazany w statucie przez fundatora); ♦ starosta powiatu, na terenie którego mieści się siedziba fundacji.
Brak corocznych obowiązków sprawozdawczych z prowadzonej działalności statutowej (sprawozdanie merytoryczne).	Coroczny obowiązek sprawozdawczy z prowadzonej działalności wobec ministra wskazanego przez fundatora jako organ nadzoru (sprawozdanie merytoryczne).
Coroczny obowiązek sprawozdawczy wobec urzędu skarbowego (sprawozdanie finansowe).	Coroczny obowiązek sprawozdawczy wobec urzędu skarbowego (sprawozdanie finansowe).

